

Oudheidkundige Kring 'Geertruydenberghe'

Opgericht op 12 november 1974

Omvat de plaatsen Geertruidenberg, Raamsdonk en Raamsdonksveer

KringNieuws

Hart voor Historie

Colofon

47e jaargang, nummer 4,5
november/december 2021
KringNieuws verschijnt
minimaal 8x per jaar

Secretariaat:

Koestraat 65, 4931 CR
Geertruidenberg
Telefoon: 06 38825668

E-mail:

info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Redactie:

John François

Kopij voor KringNieuws

john.francois@hotmail.com

Sluitingsdatum kopij:

2 januari 2022

Druk: Ergon, grafimedia te
Eindhoven

Afzonderlijke hoogtepunten:

Corona tijd	1
Verslag excursie	2/3
Hardsteen relicten/Jet en Jan	4
Expositie	5
Stad Geertruidenberg II	6/7/8
filmgeheugen	8
Cultureel erfgoed	9
Volkscultuur/Regionaal- archief	10
Rampjaar	11
Divers nieuws/agenda	12

Bezoek onze website!

Ga naar:

www.oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Speciale aandacht

www.canon-geertruidenberg.nl

Rekeningnummer:

Rabobank
NL42 RABO 0115 6003 10
KvK nr. 40271212

Het reilen en zeilen van de Oudheidkundige Kring in Corona tijd

Afgelopen jaar 2021

Ondanks de Corona beperkingen hebben we dit jaar toch nog een aantal activiteiten gehad.

De tentoonstelling 600 jaar Biesbosch was bijna vijf maanden open en zeer succesvol. Ruim 1800 bezoekers hebben de tentoonstelling in de Schattelijm bezocht. Regelmatig ontvingen we complimenten over de tentoonstelling, men vond hem zeer informatief.

De excursie begin oktober naar Wijk bij Duurstede was ook een groot succes. Na koffie met gebak werd met een volle bus een rondrit gemaakt langs de vele landgoederen op en om de Utrechtse Heuvelrug. Na een smakvolle lunch genoten we in de middag van een stadsrondleiding in Wijk bij Duurstede. Daarna was er nog de mogelijkheid om onder een warm zonnetje de stad op eigen gelegenheid te verkennen. Een aantal leden bezochten daarbij de open sleepbootdagen in de haven.

Onze werkgroep Zoom (Zorg om onze monumenten) heeft succesvol gestreden tegen het plan voor een supermarkt in het schootsveld van de vestingwerken in Geertruidenberg. Daartoe werden meerdere artikelen in de Langstraat geplaatst en een tweetal keer ingesproken in de gemeenteraad. Op ons verzoek maakte Erfgoedvereniging Heemschut een aansprekend filmpje over de snode plannen van de gemeente. Eind goed al goed, het plan werd in oktober met een ruime meerderheid door de gemeenteraad verworpen.

En natuurlijk zijn dit jaar ook weer een aantal lezenswaardige Dongebodes en KringNieuws uitgekomen.

We dachten in december 2021 nog onze jaarvergadering met aansluitend een lezing te houden. Echter Corona gooit weer roet in het eten. De jaarvergadering en de lezing moeten weer uitgesteld worden.

De nieuwe website krijgt steeds meer vorm, bezoek deze eens.

<https://geertruydenberghe.nl/>

Komend jaar 2022

Voor het nieuwe jaar 2022 zijn er nu een aantal lezingen gepland op de derde donderdagavond van de maanden februari, maart, april en mei. En in maart zullen we dan onze uitgestelde jaarvergadering houden. Dit alles als Corona het toelaat.

In de zomer 2022 willen we onze jaarlijkse tentoonstelling houden. Het onderwerp staat nog niet vast. Als u nog suggesties heeft dan vernemen we dat graag.

Natuurlijk gaan we eind september ook weer op excursie. Suggesties voor een mooie bestemming zijn ook hier welkom.

Jan van Gils, voorzitter

Geslaagde excursie Oudheidkundige Kring Geertruydenberghe 2021.

Zaterdag 25 september 2021: een zonnige dag, enthousiaste deelnemers en een interessant dagexcursieprogramma. Ingrediënten die aan de basis hebben gestaan om te mogen spreken van een zeer geslaagde excursie Oudheidkundige Kring 2021.

De laatstgehouden excursie in 2019 ging naar het historisch stadje Edam. Deze excursie was georganiseerd door Chris van den Heijkant en John Francois en werd zeer gewaardeerd. Chris van den Heijkant was jaren de goeroe van de werkgroep Excursie.

Hij deed dat vol passie en daadkracht. De huidige werkgroep heeft veel ervaring en informatie van hem meegekregen en zijn hem dat zeer dankbaar.

Voor de excursie 2020 gooide Covid 19 roet in het eten. Het programma 2020 voorzag in een bezoek aan het Binnenhof te Den Haag. De keuze was gevallen op een bezoek aan het Binnenhof omdat het op dat moment de laatste mogelijkheid was het gebouwencomplex in het centrum van Den Haag, dat al eeuwenlang het middelpunt is van Hollandse en Nederlandse politiek, in de oude glorie te bezoeken. Dit jaar was een bezoek helaas niet meer mogelijk. Zoals bekend wordt het grootse complex de komende 5 jaar grootschalig gerenoveerd.

De excursie 2021, georganiseerd door de leden John Francois en Theo Schneijdenberg, ging naar de Utrechtse Heuvelrug en Wijk bij Duurstede. Een combinatie van een boeiende rondtoer door een historisch gebied dat ooit de grens (limes) van het Romeinse Rijk vormde, en een bezoek aan een historische stad. Waar Geertruidenberg "Vestingstad aan de Biesbosch" wordt genoemd is dat bij Wijk bij Duurstede "Wereldstad in de middeleeuwen".

Vertrek met de touringcar Dutax reizen

Zoals gewoonlijk was het ook dit jaar vroeg uit de veren. De eerste deelnemers stapten om 08.15 uur in de bus, en om exact 08.30 uur kon de bus vanaf de Markt vertrekken. Zoals gezegd, het weer was goed en de mensen hadden er zin in. Voor een aantal was het zelfs de eerste keer in 2 jaar dat men deelnam aan een "uitje". Covid 19 heeft veel impact gehad en betekent nu nog veel voor vele mensen. We zijn er een beetje aan gewend, het blijft toch een bijzonder gezicht, een volle bus met mensen met een mondmasker. Voor de zekerheid had de organisatie een doos vol maskers voorin de bus weggelegd. Opvallend was dat nagenoeg alle deelnemers hun eigen masker

hadden meegebracht. Er waren zeer mooie exemplaren bij.

Deze keer geen filmpje in de bus, maar een bijzonder uitgebreid programmaboekje, dat niet alleen veel informatie over de excursie dag bevatte, maar dat ook als een fraai naslagwerkje dienst kan doen.

De eerste plaats van aankomst was in Driebergen-Rijsenburg, en wel bij Restaurant Wapen van Rijburg. Bij aankomst werd ons gezelschap geconfronteerd met de nieuwe maatregelen van de regering: de Coronacheck.

Restaurant Wapen van Rijburg

Grote complimenten aan alle deelnemers, negentig procent had zich goed voorbereid. Ze konden het vaccinatiebewijs via de smartphone aantonen. Helaas werden de deelnemers, waarbij de app niet werkte of die een papieren vaccinatie bewijs hadden, niet toegelaten. Gelukkig bood het terras in het heerlijke najaarszonnetje een goede oplossing. De koffie/thee met gebak smaakten heerlijk.

De st Petruskerk, gelegen tegenover Het Wapen van Rijburg

Na de koffie was het tijd voor de rondtoer door Nationaal park Heuvelrug onder begeleiding van drs. Annet Werkhoven. De historica hield zich zoveel mogelijk aan de chronologie in de geschiedenis. We werden uitgebreid geïnformeerd over de kastelen/ridderhofsteden die, in het kader van de ontginningen, in de 13e en 14e eeuw zijn gebouwd. Er werd o.a. stilgestaan bij Huis Doorn. Het oorspronkelijke middeleeuwse Huis werd in 1536 als ridderhofstad erkend en later in de 16e en 17e eeuw

verbouwd tot een aanzienlijk woonhuis. Van de Ridderhof bleef slechts een ronde toren bewaard. In 1919 werd Huis Doorn verkocht aan de verbannen Duitse keizer Wilhelm II. Na de dood van de keizer werd Huis Doorn een museum. Een bezoek is zeker de moeite waard.

Aan het einde van de rondtoer, die anderhalf uur duurde, kregen alle deelnemers tot ieders verrassing, een

cadeautje van de gids mevrouw Werkhoven, in de vorm van een boekje, dat mede door haar geschreven is met de titel: "Eten van de kromme Rijnstreek". Hierin wordt ingegaan op de eetgewoontes van de vroegere bewoners (Romeinen, Noormannen en Franken) van de streek en daaraan gekoppeld de vraag, wat hebben ze achter gelaten.

De Enqel café-restaurant

Een uitgebreide lunch

Na de rondtoer, die geen minuut verveelde, was het tijd voor een heerlijke lunch in het historisch stadje Wijk bij Duurstede. In de voorbereiding (juni-juli) was het nog zeer onduidelijk of het ons zou lukken een restaurant te vinden waar met een groot gezelschap binnen kon worden geluncht. Dat was nog een hele zoektocht en puzzel. Het is uiteindelijk gelukt om deze keer in twee verschillende restaurants de lunch te nuttigen, wel met de afspraak van een gelijke lunch. Complimenten aan de twee horecagelegenheden, we hebben met een grote gastvrijheid, genoten van een heerlijke lunch. Koffiedrinken en het genieten van een lunch zijn belangrijke ingrediënten voor de jaarlijkse excursie. Voor vele deelnemers fijne momenten om weer eens bij te praten, waarbij het voor een aantal veel weg had van een reünie.

Na de lunch werd de groep verdeeld over drie gidsen die ieder een interessante rondleiding verzorgden door het stadje met de historische markt, monumentale kerk, vele smalle straatjes, hofjes, winkeltjes enz. en niet te vergeten de stadswallen en levendige haven. In het programmaboekje dat aan alle deelnemers is uitgereikt, is een historische wandelroute opgenomen, en wordt per hotspot uitgebreid stilgestaan bij het gebouw/complex en de beschrijving ervan.

Een bezoek aan de Utrechtse Heuvelrug en Wijk bij Duurstede, waarin een mooie balans is gevonden tussen het nuttige en het aangename, is absoluut de moeite waard.

Zoals aan alles, kwam er nu ook een einde aan de dagexcursie Oudheidkundige Kring 2021. De terugreis in

de luxe touringcar verliep in aanvang spoedig, doch wegwerkzaamheden veroorzaakte een kleine vertraging van een drie kwartier. Dit heeft zeker de pret niet kunnen drukken want, ondanks het verplichte mondkapje, werd er nog volop (na)gepraat over de excursie dag en de "nieuwjes en oudjes" uit onze eigen mooie gemeente Geertruidenberg.

Een van de gidsen voor de ingang Kasteel Duurstede

Mede namens het bestuur, bedankt de organisatie alle deelnemers voor deze geslaagde dagexcursie Oudheidkundige Kring 2021.

Mogen we u voor volgend jaar alvast de datum verklappen, noteer 24 september 2022 vast in uw agenda.

historische hardstenen relictten

Zoals u niet lang geleden al hebt gelezen in het KringNieuws, zijn tussen de bomen aan het eind van de Koestraat, een aantal historische hardstenen relictten geplaatst door de gemeente Geertruidenberg.

Deze relictten hebben jarenlang gelegen in de voormalige tuin van WZC De Riethorst, maar vanwege de sloop van de gebouwen en herinrichting van deze tuin, heeft de gemeente deze relictten lange tijd veilig opgeslagen op haar gemeentewerf en dan nu een mooie nieuwe vaste plek verschaft. De gemeente zal binnenkort ter voltooiing tussen de bomen een informatiebordje plaatsen. De tekst hiervoor is in ruggenspraak met Bas Zijlmans opgesteld.

“Tussen de bomen van deze vluchtheuvel zijn negen historische hardstenen relictten geplaatst en wel één van voor 1874 daterende grenspaal (O) ter afbakening van de militaire rijksgroonden, en acht bouwfragmenten afkomstig van een van de drie grote gebouwen die ooit (periode 1321 tot 1821) aan de westzijde van de Koestraat stonden: kapel van het nonnenklooster "Sint-Catharinadaal", het "Groot Prinsenhof" of het "Commandeurshuis".

Wij vinden het een opsteker dat de afdeling Erfgoed en Monumenten in samenwerking met de afdeling Toerisme er alles aan gedaan heeft, dit stukje van de rijke geschiedenis van onze stad een mooie nieuwe bestemming te geven.

De Koestraat

Jet en Jan

De Oudheidkundige Kring 'Geertruydenberghe' neemt al jaren deel aan het lesproject 'Op stap met Jet en Jan'. Het project is ontwikkeld door Erfgoed Brabant en heeft als doelgroep de basisschoolleerlingen van groep 5; de Kring verzorgt de lessen voor de Bergse basisscholen De Biekorf en De Vuurvlinder.

Het leven in de tijd van Ot en Sien komt vaak in geschiedenislessen voor. Erfgoed Brabant is van mening dat het veel leuker en leerzamer is om de geschiedenis te verplaatsen naar de woonomgeving van de leerlingen.

'Op stap met Jet en Jan' is opgebouwd rond het voorleesverhaal van de tweeling en speelt zich af in 1910. Aan de hand van leeftijdgenootjes van toen maken de kinderen van nu kennis met thema's als kleding, wonen, school, de buurt, eten, spelen en werken in 1910.

Tijdens het lesproject gaan de leerlingen aan de slag met oude voorwerpen die in het voorleesverhaal aan de orde komen. Ze gaan bijvoorbeeld zeep kloppen, koffiemalen, schoonschrijven op een leitje en zichzelf wegen met een bascule. Erfgoed Brabant heeft hiervoor een goed gevulde les-tas beschikbaar gesteld.

Jan Mutsaers heeft aangegeven coördinator van het lesproject in Geertruidenberg te willen zijn. Om de lessen zo goed mogelijk te laten verlopen is de Oudheidkundige Kring op zoek naar enthousiaste vrijwilligers (m/v).

De lessen met leerlingen van De Biekorf vinden volgend jaar plaats in week 6 t/m 8 en met de Vuurvlinder in week 20 t/m 22.

Voor opgave of meer informatie kunt u een mailtje sturen naar info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl.

600 jaar na St. Elisabethsvloed Expositie: Van Ramp naar Zegen IN MUSEUM DE ROOS - GEERTRUIDENBERG

Van: 18 november tot 29 mei 2022

De Sint-Elisabethsvloed was erg, maar zó erg ook weer niet

In de geschiedschrijving nam de Sint-Elisabethsvloed uit de nacht van 18 op 19 november 1421 mythische vormen aan. Héél die grote Biesbosch hebben we te danken aan de geweldige watervloed die een onvoorstelbare ramp veroorzaakte en het landschap in één nacht blijvend veranderde. De Grote Waard –een rijk landbouwgebied, belangrijk voor de economie van Holland en zeker voor de steden Dordrecht en Geertruidenberg– was zomaar weg, na die superstorm.

Twisten

Zo veel slachtoffers, zo veel dorpen die ten onder gingen, indrukwekkend maar sterk overdreven. Het was de tijd dat Hoeken en Kabeljauwen elkaar te na kwamen, en elkaar ook beschuldigden van nalatigheid in het dijkbeheer. „Dordrecht was er veel aan gelegen de Sint-Elisabethsvloed af te schilderen als een zó uitzonderlijke stormvloed dat het onmogelijk was geweest om mensen daartegen te beschermen.” Dus kwam het stadsbestuur met het verhaal van de 72 dorpen die kopje-onder waren gegaan. Vandaag noemen we dat nepnieuws!

Vloedgolf

Waaien deed het dus, en de dijk bezweek. Echter het was geen grote vloedgolf. De Grote Waard liep in de stormnacht maar ten dele vol. Omdat stormvloeden relatief kort duren, was het eenvoudigweg fysiek onmogelijk de Grote Waard in één nacht te vullen.

Feit en fictie

Een ramp was het natuurlijk wel. Een drama voor de getroffen. Maar in de geschiedschrijving dusdanig overdreven dat "aandikken" een te vriendelijk woord is.

Geen 100.000 slachtoffers zoals gezegd: De Tielse Kroniek (een 16e-eeuwse bundeling van boekwerken uit de 15e en 16e eeuw) vermeldt 2000 doden, vergelijkbaar met de ramp van 1953. Maar ook dat zijn er mogelijk nog te veel. Op basis van berekeningen over overstromingsdiepten, stijgsnelheden van het water en snelheid in de doorbraak, gepaard gaand met een analyse van overstromingen in de wereld komt men niet verder dan enkele tientallen slachtoffers bij de Sint-Elisabethsvloed.

Hoe hoog het water rees, is niet precies gemeten. In het overstromde gebied waren de verschillen zeer groot. Van enkele centimeters tot maximaal 3,5 meter boven zeeniveau.

De Biesbosch is dus niet in één nacht ontstaan. De vorming van het natuurgebied duurde tientallen jaren. Sommige kerktorens zijn niet omver gespoeld, maar door mensen afgebroken.

Economische ramp

Sint-Elisabethsvloeden waren er ook in 1404 en 1424 al geweest: de talrijke overstromingen in de Lage Landen werden naar de heiligen vernoemd van wie het de naamdag was. Bij de stormramp van november 1421 bezweek een dijk die al danig verzwakt was door o.a. turfwinning en doordat het onderhoud was verwaarloosd (Hoekse en Kabeljauwse twisten).

Door het gat dat tijdens de stormnacht ontstond, bleef het water maar in- en uit stromen. Daardoor viel het ondergelopen deel van de Waard niet droog. Eind december 1421 brak ook nog eens de rivierdijk bij Werkendam. Vervoer per wagen werd onmogelijk en de polderbewoners moesten zich per boot verplaatsen. Het land kalfde verder af, er vormden zich kreken en zo ontstond de Biesbosch. Ook voor Geertruidenberg was het een economische ramp: de stad werd afgesneden van Holland, dat het voor zijn handelspositie nodig had. Haar bewoners schakelden over op de visserij. Met name in Raamsdonkveer vonden de inwoners werk in de Biesbosch o.a. rietsnijders, griendwerkers, biezensnijders en vele andere beroepen.

600 jaar na St. Elisabethsvloed
Expositie: Van Ramp naar Zegen

Museum De Roos - Geertruidenberg
18 november 2021 t/m 29 mei 2022
www.museumderoos.nl

Stad Geertruidenberg II als scheepsmodel weer terug in zijn thuishaven.

Op woensdag 13 oktober vond in de Geertruidkerk de overdracht plaats van het scheepsmodel Stad Geertruidenberg II.

Cees Schuller, initiatiefnemer voor de bouw van het model, opende deze bijeenkomst met een toelichting hoe het idee is ontstaan. Cees, een verwoed verzamelaar van uniformknopen uit het maritieme verleden en ansichtkaarten en zijn wortels in de scheepvaart stuitte in Frankrijk op een glasplaat, een soort dia, met het silhouet van een indrukwekkend schip waar op de zijkant Geertruidenberg-Rotterdam stond gegraveerd. Dit schip zag er heel anders uit dan de Stad Geertruidenberg I, die hij kende van tekeningen. Zijn interesse was gewekt.

Voor het betere naslagwerk nam hij stadshistoricus Bas Zijlmans in de arm en stuitte op een bijzondere ontdekkingen. Zo was een van de aandeelhouders van het stoomschip ene Jasper de Bruijn, oud-burgemeester en wijnhandelaar van Geertruidenberg. En die woonde, heel toevallig, in het pand aan de Markt waarin nu het museum De Roos is gevestigd.

Hierna gaf Cees Rinus Damsteeg (voorzitter van de modelbouwclub Het Stormanker in Breda) het woord en deed verslag van de genomen acties om te komen tot een werkbaar plan. Van een foto kun je geen model creëren was zijn opmerking.

De bouwtekening van het schip bleek aanwezig in het Maritiem Museum Rotterdam, en zij waren bereid een kopie aan te leveren. Rinus vertelt verder dat je om een dergelijk model te bouwen ook mensen nodig hebt die hier voor willen gaan en minutieus kunnen werken. Drie leden van de Modelboten Vereniging (MBV) "Het Stormanker", uit Breda, zijnde Jac, Martin en Rinus werden bereid gevonden. Met alle drie hun geëigende specialiteit op dit gebied. Martin nam het houtwerk voor zijn rekening, Jac is bedreven in het werken met messing en Rinus heeft het tekenwerk (hij was vroeger ontwerper bij Hollandia) voor zijn rekening genomen en werkt veel met kunststoffen. Een hecht team wat elkaar goed aanvult wat blijkt uit het resultaat.

Het model De Stad Geertruidenberg II

Bouwverslag

Het model is door 3 leden van de Modelboten Vereniging (MBV) "Het Stormanker", uit Breda, gebouwd.

De vereniging vrienden van Museum "De Roos" in Geertruidenberg heeft de vereniging gevraagd of zij een model konden en wilden bouwen voor het Museum als museumstuk.

Het model is gesponsord door "Vrienden van Museum De Roos" en het "Bunkercentrum" in Geertruidenberg.

Voor "Het Stormanker" is het vrijwilligerswerk en veel materiaal werd gebruikt wat bij de bouwers thuis lag.

Bouwers zijn: Jac, Martin en Rinus.

Stukje historie,

"Onze" 'Stad Geertruidenberg' is het tweede schip met deze naam. Voor die tijd was dit een modern groot schip voor de beurtvaart van Geertruidenberg naar Rotterdam. Er werden diverse aanlegplaatsen aangedaan. Het is gebouwd in 1862 door Scheepswerf J&K Smit in Krimpen a/d Lek of Kinderdijk.

Deze werf was specialist in klipper schepen en deze met stoom aangedreven raderboten. De locatie van de werf is er nog, maar al vele jaren geleden gesloten.

Het balkengat, waar het hout lag af te sterven, is er nog steeds. Het is nu een jachthaven.

De medeaandeelhouder (Adrianus Leendert de Bruijn) woonde als wijnkoopman in huis 'De Roos' en drie familieleden waren medeaandeelhouder. Dat is nu dus het museum 'De Roos'.

Het model

Het model wordt gebouwd op de gebruikelijke schaal 1:50. Er is besloten de taken te verdelen. Eén voor de romp, één voor het dek, één voor het verfspuitwerk en voor het moeilijkste het z.g. beslag. Dat omvat alles wat op en aan het schip heeft gezeten als relingen, bolders, stuurwiel, trappen, bordessen, de raderen, enz.

De tekening is schaal 1:40 zoals die ligt in de collectie van het Maritiem Museum Rotterdam (in het vervolg MMR genoemd). Omdat dit voor een collega museum is, werd een kopie van de tekening gratis ter beschikking gesteld en gaf men alle medewerking. Ook een bezoek aan het museum en het depot was geen probleem.

Het museum heeft de tekening laten digitaliseren en werd als PDF-file aangeleverd. De PDF-file, die erg grijs was werd bij een copyshop omgezet naar JPG, zodat de grijze tinten weggewerkt kon worden.

Omdat er verder niets bekend was, moesten er de nodige appendages die op het dek gestaan moeten hebben er bij verzonden worden. De salons zaten onder het dek, dus moesten er 2 ingangen gemaakt worden.

Het anker was ook een groot vraagteken. De foto van de Stad Geertruidenberg II laat daar niets over zien.

Besloten is een z.g. stokanker op het dek te leggen met een davit die het anker overboord kan zetten. Via een kluisgat gaat de ketting naar de ankerlier.

De ankerlier is geheel van brons en messing gemaakt. Alle tandwielen zijn op schaal met de juiste tanden. Het zou bijna kunnen werken.

De details van de ankerlier geeft een goed beeld van de detaillering.

Stad Geertruidenberg II een schip van toen :

De vrienden van De Roos namen het model in ontvangst van de bouwers en dragen na de doop in de Geertruidkerk het model over aan museum De Roos

Voor de doop van het schip werd Ely Zijlmans benaderd, de echtgenote van historicus Bas. Zij wenste het schip een behouden toekomst op de plek waar het thuishoort: museum De Roos aan de Markt.

Om meer van deze schepen te weten te komen, zijn we met initiatiefnemer Cees Schuller, naar het MMR geweest. We zijn meteen naar de bibliotheek gegaan, waar vele rollen tekeningen klaar lagen van de lekboten van de Rederij op de Lek. Daar stonden al veel details op, deze schepen waren echter wel van een latere datum. De vroegere "Kapitein Kok", nu "Kapitein Anna", was er één van.

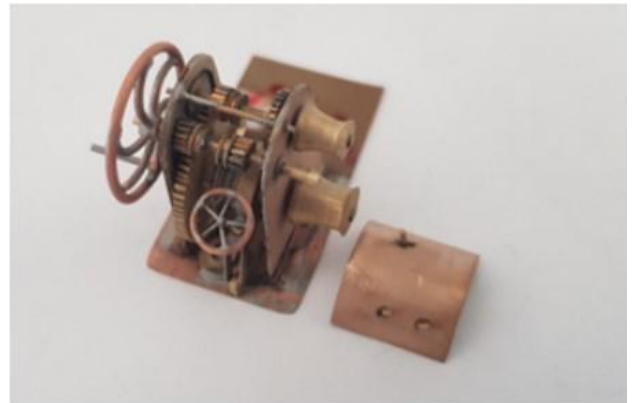
Deze hadden al schepraderen met kantelende schoepen voor grip op het water. Ons model heeft vaste planken, dus geen kantelende schoepen.

Daarna naar het walhalla, het depot. En er is uitgebreid gesproken met de restaurateur van het museum. Die heeft zijn leven lang professionele modelbouw gedaan. Ik kreeg prachtige tips mee. We hebben half modellen en volmodellen gezien. Het mooiste was een model schaal 1:40 van de raderboot "Merwede". Dat model is gebouwd met zink en hout. Het is professioneel gebouwd in de 19e eeuw. Het stond hoog in het schap, maar het is naar voren getrokken, zodat er foto's gemaakt konden worden. Het model is in 1865 gebouwd en is in 1889 tentoongesteld op de wereldtentoonstelling in Parijs.

Het is vermoedelijk een geschenk geweest als pronkstuk voor rederij Fop Smit.

De "Merwede II" werd in 1865 bij Leen Smit gebouwd voor Fop Smit. Omdat dit model ook in die tijd gebouwd zal zijn, is het voor de bouw van het model van de "Stad Geertruidenberg" een redelijke bron van ontbrekende gegevens. Verwijzing naar complete bouwverslag:

<https://www.mbvhetstormanker.nl/Bouwverslag-Stad-Geertruidenberg-2.html>

De samengestelde ankerlier zonder kap zodat het binnenwerk goed zichtbaar is.

Volgens een dankbare voorzitter Ron Haveman wordt 'dit schitterende model het pronkstuk van de collectie'.

Sponsors werden gevonden in de scheepvaartwereld.

Vlnr. Ron Haveman, Cees Schuller en Rinus Damsteeg.

Ons filmgeheugen vanaf vandaag op internet

PERSBERICHT

BrabantinBeelden neemt je mee terug naar hoe het was in Brabant. Spelende kinderen op straat, 'ons mam' in haar schort achter het fornuis, ploegende boeren, winkels en mode, maar ook schoolfoto's of films van optochten, verjaardagen en straattaferelen: duizenden foto's en films met verhalen over leven en werken, bidden en feesten en wonen en ontspannen in Brabant. Nu voor iedereen toegankelijk op www.brabantinbeelden.nl

Beeldverhalen: een feest van herkenning

Het leven in Brabant van de laatste anderhalve eeuw is vastgelegd in honderdduizenden foto's en films, zowel van professionele fotografen en filmmakers als van amateurs. BrabantinBeelden maakt een selectie uit dat enorme aanbod, combineert foto's en films over een bepaald onderwerp en vertelt het verhaal erachter. Met elkaar geven de beelden én verhalen een inkijkje in het Brabantse leven van alledag, maar ook dat van bijzondere dagen. Van grofkorrelige zwart-witbeelden tot achtmillimeterfilmmpjes en videobanden: BrabantinBeelden opent je ogen voor duizend-en-een bekende en onbekende verhalen. Ze zijn gerangschikt op thema: van werk, gezondheid, recreatie en de jaren '50 tot geloof, liefde, feest en de jaren '80. Veel verhalen zijn een feest van herkenning. Het kan je zelfs een weerzien met mensen uit je eigen levensgeschiedenis opleveren.

Gedeeld plezier

Brabant is de provincie van samen, delen, geven en krijgen. Dat geldt ook voor foto's en films. BrabantinBeelden gunt zoveel mogelijk mensen het plezier om samen herinneringen aan Brabant te delen. In talloze schoendozen, kasten of op zolder liggen foto's en films van een voorbije tijd die letterlijk uit het zicht zijn

geraakt. Om ook in de toekomst nog te kunnen zien hoe het was in onze provincie, moeten we de beelden ervan nú veiligstellen. Jij kunt ons daarbij helpen. Doen we niets, dan blijft er niks van over. En wordt dat wat nu nog bij mensen thuis op zolder ligt, bij verhuizen of na overlijden weggegooid. In Brabant was er nog geen instelling die zich provincie-breed inzette voor het behoud van historische filmbeelden. Daarom heeft het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) deze handschoen opgepakt. De kwetsbare oude filmrollen moeten actief worden geconserveerd, soms gerestaureerd, want gaan anders letterlijk verloren in de tijd. We beschikken over een speciaal 'koudedepot', een ruimte die qua temperatuur en luchtvochtigheid is afgestemd op oud filmmateriaal. Ook hebben we expertise om films te bekijken, te digitaliseren en te beschrijven. Op dit moment bevat de database zo'n 1300 filmtitels die allemaal online te streamen zijn. Dat aantal zal de komende tijd fors groeien. Ook het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE) heeft bijgedragen aan deze collectie Brabantse filmbeelden.

Ook jouw gewone films zijn bijzonder!

BrabantinBeelden bewaart foto's en films van ons verleden. Nu en voor de toekomst. Samen met alle Brabanders vormen we ons foto- en filmgeheugen van Brabant. Help mee, want ook jouw gewone films zijn bijzonder! Neem een kijkje op BrabantinBeelden. Wil je meer informatie of heb je films die je wilt aanbieden? Neem contact met ons op en wij helpen je graag. BrabantinBeelden | www.brabantinbeelden.nl | e-mail: info@brabantinbeelden.nl | tel. 073 – 681 85 00. BrabantinBeelden | Ons foto- en filmgeheugen - Geef het door

notitie "Cultureel Erfgoed Raadsperiode 2022-2025"

Op 19 oktober vond in de raadszaal een speciale editie plaats van het Rondetafelgesprek; de tafeltjesavond. Maatschappelijke groeperingen en instellingen konden zich naast inwoners per "tafeltje" presenteren aan de raadsleden. Raadsleden van verschillende fracties waren aanwezig om Input ten behoeve van de verkiezingsprogramma's op te halen. Om het kwartier werd van tafel gewisseld. De sfeer was informeel en geanimeerd.

Een aantal aanwezigen waaronder de Oudheidkundige Kring Geertruidenberg, de Stichting Spoorbrug Geertruidenberg en de Stichting Langstraat Spoorlijn hebben schriftelijk laten weten dat zij de avond als uiterst positief ervaren hebben.

De voorzitter van het Rondetafelgesprek Frans Eijkhout kon terecht afsluiten met de woorden "dit smaakt naar meer"!

Presentatie; Oudheidkundige Kring "Geertruidenberg", Stichting Spoorbrug Geertruidenberg, Stichting Langstraatspoorlijn West

Beste College- en Raadsleden van de gemeente Geertruidenberg, Wij staan zeer positief tegenover uw initiatief om in een vroeg stadium op deze wijze met elkaar van gedachten te wisselen over belangrijke thema's in de gemeente.

Wij zien dit als een aanzet om nog meer samen te werken en om tevens, vanuit ieders verantwoordelijkheid, te komen tot concrete plannen voor de komende jaren.

inleiding

De maatschappij, en uiteraard ook de gemeenschap Geertruidenberg, is volop in beweging: door de pandemie Covid 19, de klimaatontwikkelingen, de woningbouw enz. en diens gevolgen de sociale en economische gevolgen hiervan. Door schaarste aan middelen en gronden binnen de gemeentegrenzen is de kans groot dat er meer spanningen zullen ontstaan tussen burgers, maatschappelijke belangenorganisaties en de gemeente.

Naar onze mening heeft de afgelopen raadsperiode geleerd dat onze gemeente een actievere rol moet gaan vervullen aan visie- en planontwikkeling voor de langere termijn, als richting en toetsingskader voor (ruimtelijke) ontwikkelingen binnen de gemeente en voor concrete uitvoeringsplannen, zonder afbreuk te doen aan de geschiedenis, de identiteit en de schoonheid van de gemeente.

ambitie

In de ontwerp Omgevingsvisie Geertruidenberg laat u zien waar Geertruidenberg voor staat en waar u naar toe wilt met Geertruidenberg in de toekomst. De Oudheidkundige Kring en de Stichting Spoorbrug hebben een actieve en constructieve positie ingenomen bij het tot stand komen van die visie. Dit hebben wij gedaan door zienswijzen in te dienen op het ontwerp. Wij zijn blij dat de raad unaniem

onze zienswijzen heeft overgenomen. De situatie is nu dat in de Omgevingsvisie, Cultureel Erfgoed als een **Kwaliteit** is aangemerkt, die als één van de rode draden door de visie loopt voor heel de gemeente, en dat voor de historische kern Geertruidenberg ("Historische Stad aan de Biesbosch"), cultureel erfgoed als Thema is opgenomen, hetgeen betekent dat ze van grote en duurzame betekenis is voor de gemeente Geertruidenberg en voorts van belang is voor de vele beleids- en taakvelden binnen de gemeente.

Met betrekking tot de historische betekenis van de Langstraatspoorlijn binnen onze gemeente, zijn wij verheugd, dat het verzoek van Stichting Spoorbrug om het totale tracé met kunstwerken in de toekomstige bestemmingsplannen juridisch te willen verankeren, unaniem door de Raad is overgenomen. Dit houdt impliceert dat nu al bij nieuwe bebouwingen op of in de nabijheid van het tracé, rekening wordt gehouden met de ligging van het tracé.

programma

Het opnemen in de Omgevingsvisie is een begin; het verder vertalen van de visie naar Omgevingsplannen en mogelijk concrete Projecten, zal in de komende raadsperiode plaatsvinden. Voor de totstandkoming van die nadere visies, plannen en projecten, willen wij als culturele erfgoed organisaties een wezenlijke rol van betekenis zijn. Heel graag zetten wij onze kennis en expertise hiervoor in. Concreet is het onze ambitie om in de komende raadsperiode door de Raad een Beleidsnota vastgesteld te hebben voor de historische kern Geertruidenberg (beschermd stadsgezicht met bijbehorende vestingwerken en schootvelden), en één voor het kloppend hart van Raamsdonk (beschermd dorpsgezicht). Deze beide visies vanuit het perspectief: "waar staan we en waar willen we naar toe".

Met betrekking tot de Langstraatspoorlijn is de ambitie om het Spoorpark verder vorm te geven door het plaatsen van een symbolisch Station, voor de Spoorbrug alsnog de status rijksmonument te verkrijgen met bijbehorende toekomstige restauratiesubsidie en samen met de gemeente Drimmelen te komen tot een aanzet van een project fietspad Lage Zwaluwe-Drimmelen-Geertruidenberg op het bestaande oude spoorwegtracé, waardoor op lange termijn een fietspad ontstaat van Lage Zwaluwe naar 's-Hertogenbosch over de oorspronkelijke Langstraatspoorlijn. Binnen onze gemeente ligt al in de kern Raamsdonk een mooi voorbeeld.

Samengevat:

- Visie en beleidsnota's door de Raad vaststellen voor de historische kern Geertruidenberg en historische kern Raamsdonk;
- Spoorpark verder vorm geven door het plaatsen van een symbolisch Station;
- Rijks monumentale status voor spoorbrug verkrijgen met bijbehorende toekomstige subsidie voor restauratie;
- Samen met gemeente Drimmelen komen tot een aanzet voor het ontwikkelen van een fietspad Lage Zwaluwe - Drimmelen - Geertruidenberg op tracé Langstraat Spoorlijn.

De cultureel erfgoed organisaties zijn zeer ambitieus en dagen de zittende en toekomstige College- en Raadsleden uit om onze handschoenen in de komende raadsperiode op te pakken!!!

Raamsdonksveer, gemeentehuis, 19 oktober 2021

Namens de Oudheidkundige Kring "Geertruidenberghe", Stichting Spoorbrug Geertruidenberg en Stichting Langstraat Spoorlijn West.

Jan van Gils, Theo Schneijdenberg, Joke Serraris-Verboord

Onderzoek naar bedelfeesten in Nederland en Vlaanderen

Oproep tot deelname aan enquête

Brussel, 19 oktober 2021

*'Driekoningen, Driekoningen,
Geef mij een nieuwe hoed,
Mijn oude is versleten,
Mijn moeder mag het niet weten,
Mijn vader heeft het geld op het rooster neergeteld.'*

Eeuwenlang waren bedelfeesten (bijvoorbeeld Sint-Maarten, Onnozele Kinderen, Nieuwjaar, Driekoningen, Vastenavond, Palmvasen) belangrijke gebeurtenissen. Arme mensen mochten bedelen om voedsel en brandstof in de winter op te halen. Later gingen kinderen langs de deur om snoep op te halen. Bijzonder is dat een aantal van deze vieringen nog steeds bestaan in Nederland en Vlaanderen.

Het Verbond Volkscultuur in de Lage Landen (VVL) is een onderzoek gestart naar deze bedelfeesten. De VVL is de enige grensoverschrijdende organisatie voor volkscultuur in het Nederlandse taalgebied. De organisatie verbindt verenigingen en individuen die geïnteresseerd zijn in onze rijkdom aan tradities.

Door middel van dit onderzoek wordt in kaart gebracht wat de herkomst is van bedelfeesten, hoe ze zich hebben

ontwikkeld, hoeveel er zijn geweest en hoeveel er nog bestaan. Wij kijken ook naar de hedendaagse betekenis, de aanpassingen aan onze huidige tijd en de bedelfeesten van immigranten.

Een belangrijk middel in dit onderzoek is een enquête. Deze wordt eind januari 2022 zeer breed verspreid in Nederland en Vlaanderen onder bijvoorbeeld heemkundekringen, erfgoedcellen, volksdansgroepen, schuttersgilden, organisaties op het gebied van feest- en eetcultuur.

De verenigingen en mensen achter de VVL, allen vrijwilligers en specialisten (waaronder de Brabant-Collectie | Tilburg University, Histories vzw, Brabants Heem), roepen alle betrokkenen op aan dit onderzoek mee te doen door de enquête in te vullen.

Voor meer informatie:

Vlaanderen en Nederland: Tony Vaessen, Sint-Andreasstraat 3, 3920 Lommel (B)

Tel. 00 32 491 08 32 98, E-Mail:

antonius.vaessen@telenet.be

Regionaal Archief Tilburg sluit tijdelijk voor bezoekers en gaat scannen op verzoek

Graag breng ik je als heemkundige uit het werkgebied van Regionaal Archief Tilburg op de hoogte van het volgende: Vanaf 1 november sluit Regionaal Archief Tilburg voor een periode van minimaal zeven maanden de deuren. Ons dak wordt grondig gerenoveerd en het afvoeren van regenwater vanaf het dak wordt aangepast. De sluiting is heel vervelend voor bezoekers, maar ons gebouw wordt er wel beter van!

Onze dienstverlening gaat uiteraard door via de digitale weg. We proberen elke vraag zo snel mogelijk te beantwoorden. Vragen kunnen gesteld worden via de chat op de website of e-mail en ze worden zo snel mogelijk beantwoord.

Tijdens de dakrenovatie komen op de parkeerplaats voor het archief containers en steigers te staan, waardoor deze ruimte voor bezoekers, vrijwilligers, medewerkers en leveranciers niet bruikbaar is. Geplande bijeenkomsten en activiteiten zullen op een andere locatie gehouden worden, bijvoorbeeld in het TextielMuseum aan de Goirkestraat.

Scannen op verzoek

Wil een bezoeker stukken inzien, die nog niet gedigitaliseerd zijn? Dan gaan we ze scannen. Dat kunnen we alleen doen voor openbare stukken die ouder zijn dan 110 jaar (vanwege persoonsgegevens) én die qua materiële staat goed genoeg zijn om te scannen.

Van de twaalf kilometer archiefmateriaal die we beheren, is nu ca. twee en een halve kilometer gedigitaliseerd. Door het scannen op verzoek zal dat snel toenemen. De aangevraagde scans plaatsen we meteen op de site en de aanvrager krijgt een bericht als de scans online staan. Vanaf dat moment kan iedereen deze scans online vrij gebruiken voor onderzoek.

Op de website staat bij de archiefstukken die beschikbaar zijn voor scannen op verzoek, een knop waar de scans aangevraagd kunnen worden. Staat de knop er niet, dan is scannen niet mogelijk.

Voortgang van de renovatie

In de maanden dat we gesloten zijn, houden we je via de website www.regionaalarchieftilburg.nl en onze socials op de hoogte van de vorderingen. De kantoorruimtes blijven intact, dus archiefmedewerkers kunnen (ondanks wat lawaai en stof) voor een groot deel op locatie blijven werken. En uiteraard laten we het weten wanneer we weer gewoon open gaan!

Groningen neemt deel aan Platform Rampjaarherdenking

GRONINGEN – Ook vestingstad Groningen wordt lid van het Platform Rampjaarherdenking. Na Zwolle, Middelburg, Den Bosch en Maastricht is Groningen de vijfde provinciehoofdstad die actief gaat deelnemen aan de Rampjaarherdenking in 2022. Inmiddels zijn meer dan 70 vestingsteden aangesloten bij Platform Rampjaarherdenking. De Koninklijke Vereniging voor Volksvermaken (KVVV) en Groningens Ontzet hebben een uitgebreid programma voor volgend jaar voorbereid. www.go350.nl

Platform Rampjaarherdenking gaat naar de Vakantiebeurs!

WOERDEN – Het Platform Rampjaarherdenking heeft zich aangemeld voor de Vakantiebeurs, die van 13 tot 16 januari in de Utrechtse Jaarbeurs wordt gehouden. “Er zijn nu meer dan 70 vestingsteden die zich bij ons Platform hebben aangesloten, en die willen wij daar actief gaan promoten”, zegt voorzitter Bernt Feis. “Gezellige vestingstadjes bezoeken, wandelen, fietsen en varen in de waterlinies is helemaal in, en het binnenlands toerisme is steeds meer in opkomst”, aldus Feis, die hoopt dat ook de vestingsteden met creatieve ideeën voor de beurs

zullen komen. Op de website van het Platform worden alle actieve vestingsteden vermeld: <https://rampjaarherdenking.nl/vestigingsteden-op-de-kaart/>

Doe mee aan het Historisch Spektakel Grave 1674

GRAVE - Op 2 en 3 april 2022 wordt in Grave het Historisch Spektakel georganiseerd. Heb je aan de vorige edities meegedaan? In groepjes, met jouw vereniging of clubje of als individu? Dat kan in deze editie ook weer. Wij zoeken figuranten die de sfeer van 1674 willen uitbeelden. Muzikanten die historische klanken kunnen laten horen en andere leuke ideeën waardoor je in Historisch Grave deze twee dagen het Beleg van 1674 gaat beleven.

Zie www.historischspektakelgrave.nl

Zeeuws bolwerk tegen de vijand

SLUIS - Museum Het Bolwerk in Sluis (Zeeland) toont hoe de bewoners van de grensstreek zich in de loop der eeuwen verdedigden tegen vijandige aanvallen. Het zwaartepunt van de collectie van Museum Het Bolwerk ligt op de Staats-Spaanse Linies, een uniek complex van verdedigingswerken. Uniek, omdat hier een deel van de ontstaansgeschiedenis van Nederland nog zichtbaar en tastbaar in het landschap is terug te vinden. Met een breed scala aan activiteiten fungeert Museum Het Bolwerk als het informatiecentrum voor de Staats-Spaanse Linies. Zie www.staatsspaanselinies.eu voor meer informatie.

SKBL: Overzicht van kastelen en buitenplaatsen

MEGCHELEN - De troepen van Lodewijk XIV en de Bisschoppen van Münster en Keulen hebben in Rampjaar 1672 veel vernield in de Republiek, maar benutten kastelen en buitenplaatsen ook voor eigen gerief. Het Platform Rampjaarherdenking brengt herdenkingsinitiatieven samen en genereert publiciteit. SKBL (Stichting Kastelen, Buitenplaatsen en Landgoederen) is begonnen met een overzicht van kastelen en buitenplaatsen die in het rampjaar zijn beschadigd, vernietigd, of anderszins een rol hebben

gespeeld in deze Hollandse Oorlog. Aanvullingen zijn van harte welkom, het overzicht is [hier](#) te vinden.

Ledenvaria:

Nieuwe leden,

- Hr. J. Hommel Raamsdonksveer
- Hr. P. Hoeijmakers Geertruidenberg
- Hr. A. Aarts Raamsdonksveer
- Mevr. A. van Rooy Geertruidenberg

Agenda:

- **Lezingen Oudheidkundige Kring** Gaan tot nader bericht niet door
- **ALV** 16 december te 19:00 uur Schatterlijn Is afgelast
De nieuwe geplande datum voor de ALV is 17 maart 2022
- Interessant voor u? Het platform rampjaarherdenking 2022. Bezoek de website <https://rampjaarherdenking.nl/>
- **Vergadering bestuur OKG**
Nog geen vergaderschema opgesteld.
- **Expositie Oudheidkundige Kring**, afgesloten

Expositie de st. Elisabethsvloed 18 november tot 29 mei 2022
Meer info?
<http://www.museumderoos.nl/tijdelijke-tentoonstelling/>
- **Tienduizenden archeologische rapporten nu digitaal**, volg deze link <https://archeologieinnederland.nl/nieuws/tienduizenden-archeologische-rapporten-nu-digitaal>

Planoverleg schema 2020/ 2021

Het Monumentenhuis Brabant biedt in samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de provincie Noord-Brabant de mogelijkheid om ingrijpende restauratie- en herbestemmingsplannen voor rijksmonumenten vroegtijdig te bespreken. Meer weten volg deze link, <http://www.monumentenhuisbrabant.nl/nieuws/> <https://www.monumentenhuisbrabant.nl/planoverleg>
Zie hier ook, "Woonhuissubsidie vervangt fiscale aftrek voor particuliere eigenaren rijksmonumenten"

Van onze bibliotheek

Circulatie heemkunde bladen

Wist u dat binnen de kring diverse bladen circuleren welke in een roulatiesysteem onder de leden worden doorgegeven? Heeft u hiervoor interesse kunt u zich opgeven bij Anne v.d. Berg-ter Schure of via email info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Een overzicht van deze bladen treft u hieronder;

1. "Op 't Goede Spoor" Heemkundekring Waspik.
2. De Klok Heemkunde kring Made.
3. De Mulder Heemkunde kring Gilze Rijen.
4. De Wazerwijen Heemkunde kring Dongen.
5. Engelbrecht van Nassau Heemkunde kring Breda.
6. De Búrt Heemkundekring Hooge en Lage Zwaluwe.
7. Effe Lústere Heemkunde kring Werkendam.
8. De Waterschans Heemkunde kring Bergen op Zoom.
9. Met gansen trou Heemkunde kring Heusden e.o.
10. De Koerier Brab. Heem en Erfgoed Brabant.
11. Holland Historisch tijdschrift.
12. Immaterieel erfgoed.
13. Saillant Stichting Menno van Coehoorn.
14. Westerheem Nederlandse Archeologie.
15. Zuidwesterheem Archeologie Zuidwest Nederland.
16. Vitruvius Vakblad voor erfgoed professionals.
17. Terra Cognita Archeologische vereniging Land van Heusden en Altena.
18. Archeologie Magazine. Virtùmedia
19. InBrabant tijdschrift van Erfgoed Brabant.

Van de redactie

Beste leden van de Oudheidkundige Kring Geertruidenberghe,
Mocht u kopij willen aanleveren voor het KringNieuws of NieuwsFlits wil ik u dit even mee geven:

De uiterste inleverdatum van kopij voor KringNieuws nr. 1 is 02-01-2022 Het KringNieuws valt dan in de week van 12-01-2022 in de bus.

Mocht er tussendoor belangrijk nieuws te melden zijn wordt een NieuwsFlits via email verzonden.
Tip: kent u iemand in uw omgeving die geen lid is maar wel geïnteresseerd in historie, druk de NieuwsFlits even af of vraag een gedrukt exemplaar aan van het KringNieuws en doe die dan eens bij deze persoon in de bus.

Stuur **kopij** als Word-document, platte tekst, liefst geen opmaak.

Stuur **foto's** (onder vermelding van wie, wat, waar en wanneer) en kopij naar John François:
john.francois@hotmail.com

Met vriendelijke groet,
De redactie KringNieuws